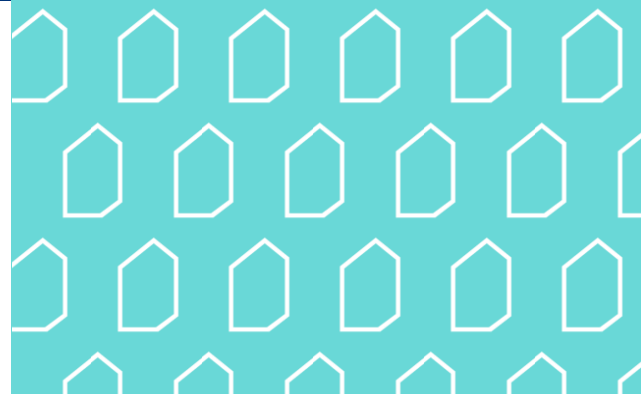


# Edunvalvontavaltuutuksesta

Erityisasiantuntija Jonna Forsman  
6.9.2023



**DIGI- JA  
VÄESTÖTIETO-  
VIRASTO**



# Digi- ja väestötietovirasto

## Tehtävänä sujuva Suomi

- [Digi- ja väestötietovirasto \(DVV\)](#) aloitti 1.1.2020.
- Virasto syntyi, kun Väestörekisterikeskus, [maistraatit](#) ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toiminut maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö yhdistyivät yhdeksi valtakunnalliseksi virastoksi.
- DVV:n toiminta-ajatus: Edistää yhteiskunnan digitalisaatiota, turvata tietojen saatavuutta ja tarjota palveluja asiakkaiden elämäntapahtumiin.
- [DVV toimii holhousviranomaisena](#) Manner-Suomessa.
- DVV:llä on yli 30 toimipaikkaa.



# Mikä on edunvalvontavaltuus?

- **Edunvalvontavaltuutuksella** henkilö voi järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän ei itse pysty myöhemmin hoitamaan niitä sairauden tai heikentyneen terveydentilan takia.
- Edunvalvontavaltuutuksella henkilö voi itse määrätä muun muassa
  - kuka hänen asioitaan hoitaa
  - mitä asioita valtuutettu hoitaa
  - miten valtuutettu hoitaa asioita
  - kuinka valtuutettua valvotaan.



# Edunvalvontavaltakirja

- Edunvalvontavaltuutus annetaan laatimalla [edunvalvontavaltakirja](#).
- Sen voi tehdä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka ymmärtää valtakirjan merkityksen. Ymmärryskyvystä voi olla hyvä pyytää lääkärin kirjallinen arvio.
- Valtakirjassa pitää olla seuraavat tiedot:
  - valtuuttaja ja valtuutettu
  - valtuuttamistarkoitus eli se, että valtuuttaja oikeuttaa valtuutetun edustamaan häntä
  - valtuutetun tehtävä
  - määräys, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa, että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan synn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan (*Laki edunvalvontavaltuutuksesta 6 § 2 mom. 4 kohta*)
  - valtuuttajan allekirjoitus.
- Valtuuttajan pitää allekirjoittaa valtakirja tai tunnustaa siinä oleva allekirjoituksensa kahden todistajan läsnä ollessa. Myös todistajat allekirjoittavat valtakirjan.



# Edunvalvontavaltakirjan todistajat

- Todistajien täytyy olla täysi-ikäisiä ja ymmärtää todistamisen merkitys.
- Todistajana ei saa olla
  - valtuuttajan puoliso
  - valtuuttajan tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso
  - valtuutettu tai hänen puolisonsa
  - valtuutetun tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso.



# Varavaltuutettu ja toissijainen valtuutettu

## Varavaltuutettu

- Henkilö, jonka valtuuttaja nimeää valtuutetuksi sen varalta, että valtuutettu tulee sairauden, esteellisyyden tai muun syyn takia tilapäisesti estyneeksi hoitamaan tehtäväänsä.
- Tilapäinen järjestely.

## Toissijainen valtuutettu

- Henkilö, jonka valtuuttaja nimeää valtuutetuksi sen varalta, että valtuutettu ei ota tehtävää vastaan, luopuu siitä tai tulee pysyvästi estyneeksi hoitamaan tehtävää.
- Pysyvä järjestely.



# Valtuutetun tehtävä

Tehtävä voi sisältää toisen tai molemmat seuraavista kokonaisuuksista:

- Valtuuttajan omaisuutta koskevat ja muut **taloudelliset asiat**.
  - Valtuutettu saa luovuttaa tai pantata kiinteistön vain, jos valtakirjassa on määrätty niin.
  - Valtuutettu saa antaa valtuuttajan puolesta lahjan vain, jos lahjan antamisen perusteet on määritelty valtakirjassa.
- Ne valtuuttajan **henkilöä koskevat asiat** (kuten hoito ja asuminen), joiden merkitystä valtuuttaja ei ymmärrä, kun asia pitäisi hoitaa.
  - Jos valtuuttaja ymmärtää asian merkityksen, hän päättää asian itse.
  - Valtuutettu ei voi koskaan päättää valtuuttajan korostetusti henkilökohtaisista asioista, kuten
    - antaa suostumusta avioliittoon tai lapseksiottamiseen
    - tunnustaa isyyttä
    - hyväksyä isyyden tunnustamista
    - tehdä tai peruuttaa testamenttia.

Tehtävä voi olla rajoitettu koskemaan vain jotakin taloudellista tai henkilöä koskevaa asiaa.



# Valtakirjan säilyttäminen

- Valtuuttaja voi antaa edunvalvontavaltakirjan valtuutetulle.
- Jos valtuuttaja säilyttää edunvalvontavaltakirjan itsellään, hänen on syytä valita sellainen säilytyspaikka, johon valtuutettu pääsee. Lisäksi hänen pitää kertoa valtuutetulle, mistä valtakirja löytyy.
- Edunvalvontavaltakirjaa ei siis toimiteta DVV:lle sen laatimisvaiheessa.





# Edunvalvontavaltuutus tulee voimaan, kun DVV vahvistaa sen

Valtuutettu hakee edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista.

Hänen pitää liittää hakemukseensa alkuperäinen valtakirja ja valtuuttajaa koskeva lääkärinlausunto.

Valtuutetulla on oikeus saada lausunto lääkäriltä, kun hän esittää edunvalvontavaltakirjan lääkärille.



DVV varaa valtuuttajalle ja hänen puolisolleen mahdollisuuden kertoa mielipiteensä asiassa.

DVV voi varata myös muille valtuuttajan läheisille mahdollisuuden kertoa mielipiteensä.

DVV voi hankkia myös muuta selvitystä.



DVV ratkaisee, voiko valtuutuksen vahvistaa.



# Milloin valtuutus voidaan vahvistaa?

## Valtuutus voidaan vahvistaa, kun

- valtuuttaja oli täyttänyt 18 vuotta, kun hän teki valtakirjan
- valtakirja on tehty laissa säädetyllä tavalla
- valtuuttaja on sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee.

## Valtuutusta ei voida vahvistaa, kun

- on ilmeistä, että valtuuttaja ei ymmärtänyt valtakirjan merkitystä, kun hän teki sen
- on ilmeistä, että valtakirjan todistaneet henkilöt eivät olleet lain mukaan kelpoisia todistajiksi
- on perusteltua aiheuttaa epäillä, että valtuutettu on kykenemätön tai sopimaton toimimaan valtuutettuna.



# Valtuutetun tehtävän hoitaminen

Jos valtuutettu on saanut toimiohjeita, hänen pitää noudattaa niitä.

- **Valtuuttaja voi antaa toimiohjeita** tehtävän hoitamisesta joko ennen valtuutuksen vahvistamista tai sen jälkeenkin, jos hän ymmärtää asian.
- Toimiohjeet voivat olla kirjallisia tai suullisia.

Valtuutetun täytyy

- **pitää huolta valtuuttajan oikeuksista** ja edistää hänen parastaan
- **kysyä valtuuttajan mielipidettä** aina, kun asia on valtuuttajan kannalta tärkeä ja mielipiteen selvittäminen on mahdollista
- **pitää valtuuttajalle kuuluvat rahat ja muut varat erillään omista varoistaan**
- korvata mahdollinen vahinko, jonka hän aiheuttaa valtuuttajalle tahallaan tai huolimattomuuttaan.

Valtuutettu on valtuuttajan laillinen edustaja tehtäviinsä kuuluvissa asioissa.

- Hänellä on lähtökohtaisesti oikeus saada näissä asioissa samat tiedot kuin valtuuttaja itse saisi.



# Milloin valtuutettu on esteellinen eikä voi edustaa valtuuttajaa?

Silloin, kun

- vastapuolena on valtuutettu itse tai joku hänen läheisensä. Läheisiä ovat
  - valtuutetun puoliso
  - valtuutetun tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi
  - edellä mainittujen puoliset
  - valtuutetun sisaruksen lapsi tai vanhemman sisarus.
- vastapuolena on joku, jota valtuutettu edustaa, esimerkiksi valtuutetun yritys tai alaikäinen lapsi.
- valtuutetun ja valtuuttajan edut voivat joutua asiassa ristiriitaan keskenään.



# Mitä tehdä, kun valtuutettu on esteellinen?

## Valtakirjassa on nimetty esteetön varavaltuutettu

- Hän voi hakea valtuutuksensa vahvistamista.
- DVV voi vahvistaa hänen valtuutuksensa niin, että hänen tehtävänsä on hoitaa vain se asia, jossa varsinainen valtuutettu on esteellinen.
- Varsinainen valtuutettu jatkaa muutoin tehtävänsä hoitamista.

## Valtakirjassa ei ole nimetty esteetöntä varavaltuutettua tai hän ei ota tehtävää vastaan

- DVV tai tuomioistuin voi määrätä edunvalvojan niihin valtuutetun tehtäviin, joissa valtuutettu on esteellinen.
- Edunvalvojaa ei kuitenkaan voida määrätä sellaiseen tehtävään, joka sisältäisi vain valtuuttajan omaisuuden lahjoittamista.
- Edunvalvoja ei myöskään saa tehdä tiettyjä toimia ilman DVV:n lupaa. Sellaisia ovat esimerkiksi
  - kiinteistön tai asunto-osakkeiden myyminen ja ostaminen
  - monet kuolinpesään liittyvät toimet, kuten perinnönjako.



# Valtuutetun palkkio ja kulujen korvaaminen

- Valtuuttaja ja valtuutettu voivat sopia valtuutetun palkkiosta ja kulujen korvaamisesta.
- Valtuuttaja voi määrätä valtuutetun palkkiosta ja kulujen korvaamisesta **edunvalvontavaltakirjassa** tai **valtuutetulle annettavissa toimiohjeissa**.
- Valtuutetun palkkiosta ja kulujen korvaamisesta voidaan sopia tai määrätä joko ennen valtuutuksen vahvistamista tai sen jälkeenkin, jos valtuuttaja ymmärtää asian.
- Jos asiasta ei ole sovittu eikä valtuuttaja ole siitä määrännyt, valtuutetulla on oikeus saada valtuuttajan varoista
  - korvaus tarpeellisista kuluistaan ja
  - tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden kohtuullinen palkkio.



# DVV valvoo valtuutetun toimintaa

## Omaisuusluettelo

- Jos valtuutus koskee taloudellisia asioita, valtuutetun pitää tehdä DVV:lle luettelo valtuuttajan varoista ja veloista, kun valtuutus alkaa.

## Kirjanpitovelvollisuus

- Valtuutetun täytyy pitää kirjaa
  - valtuuttajan varoista ja veloista sekä tilikauden tapahtumista (valtuuttajan taloudelliset asiat) ja
  - niistä toimenpiteistä, joihin hän on valtuuttajan puolesta ryhtynyt (muut valtuuttajan asiat).

## Tilivelvollisuus DVV:lle

- Valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun pitää määräjain (enintään vuosittain) antaa DVV:lle tili tehtävänsä hoitamisesta.
- Tilivelvollisuutta ei ole, jos valtakirjassa ei ole niin määrätty.

## Toimet, joihin tarvitaan DVV:n lupa

- Valtuutettu tarvitsee DVV:n luvan valtuuttajan puolesta tekemiinsä toimiin vain, jos valtakirjassa on niin määrätty.

Valtuutetun pitää antaa DVV:lle tili ja muut tehtävänsä koskevat tarpeelliset tiedot, tositteet ja asiakirjat, jos DVV niitä pyytää, vaikka valtakirjassa ei olisi tällaista määräystä. DVV voi pyytää niitä esimerkiksi, kun sille on kerrottu mahdollisista epäkohdista valtuutetun toiminnassa. Kuka tahansa voi tarvittaessa pyytää DVV:a selvittämään valtuutetun toimintaa.



# Valtuutetun toiminnan muu valvonta

## Tilivelvollisuus yksityiselle taholle

- Valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun pitää pyynnöstä tai määräajoin antaa jollekin yksityiselle taholle tili tehtävänsä hoitamisesta.
- Tilivelvollisuutta ei ole, jos valtakirjassa ei ole niin määrätty.

## Oikeus keskustella valtuuttajan asioista

- Valtuutettu on lähtökohtaisesti salassapitovelvollinen valtuutuksen perusteella tietoonsa saamista asioista.
- Valtakirjassa voidaan kuitenkin määrätä, että valtuutettu saa keskustella näistä asioista valtakirjassa mainittujen tahojen kanssa.





# Milloin edunvalvontavaltuutus lakkaa?

- Ennen valtuutuksen vahvistamista silloin, kun **valtuuttaja peruuttaa valtuutuksen**. Hänen pitää ymmärtää peruuttamisen merkitys.
- Valtuutuksen vahvistamisen jälkeen silloin, kun
  - **valtuuttaja peruuttaa valtuutuksen**. Hänen pitää ymmärtää peruuttamisen merkitys. Valtuutus lakkaa olemasta voimassa, kun DVV vahvistaa peruuttamisen.
  - **valtuutettu ilmoittaa DVV:lle luopuvansa tehtävästään**. DVV selvittää, miten valtuuttajan asioiden hoito järjestetään jatkossa. Valtuutettu voi halutessaan ilmoittaa luopuvansa tehtävästään vasta sitten, kun valtuuttajan asioiden hoito on saatu järjestettyä.
  - **valtuuttajalle määrätään edunvalvoja**. Tällöin valtuutus lakkaa olemasta voimassa vain niissä tehtävissä, joista edunvalvoja on määrätty huolehtimaan. Valtuuttajalle voidaan määrätä edunvalvoja esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:
    - Valtuutettu luopuu tehtävästään eikä toissijaista valtuutettua ole.
    - Valtuutettu tulee esimerkiksi sairauden vuoksi pysyvästi kykenemättömäksi hoitamaan tehtäväänsä.
    - Valtuutettu osoittautuu sopimattomaksi hoitamaan tehtäväänsä.
  - **valtuuttaja kuolee**.



# Mitä pitää tehdä, kun valtuutus lakkaa?

- **Valtuutetun täytyy viipymättä luovuttaa edunvalvontavaltakirja ja hoidossaan ollut valtuuttajan omaisuus.**
  - Hän antaa ne sille taholle, joka jatkossa hoitaa valtuuttajan omaisuutta (esimerkiksi valtuuttaja itse, hänelle määrätty edunvalvoja, toissijainen valtuutettu tai valtuuttajan kuolinpesä).
- **Valtuutetun täytyy viipymättä tehdä päätöstili.**
  - Hän antaa tilin tehtävänsä hoitamisesta sille taholle, joka jatkossa hoitaa valtuuttajan omaisuutta. Päätöstiliä ei koskaan toimiteta DVV:lle.
  - Valtakirjassa voidaan kuitenkin määrätä, että päätöstilivelvollisuutta ei ole.



**[www.dvv.fi/edunvalvontavaltuutus](http://www.dvv.fi/edunvalvontavaltuutus)**





**DIGI- JA VÄESTÖTIETOVIRASTO**

[dvv.fi](https://dvv.fi)